

повинно би вимагати від них праці в користь держави. Іншими словами, держава повинна би відразу перебрати в свої руки всю індивідуалістичну капіталістичну продукцію. Колиж вона цього не може відразу зробити і не робить, повинна допустити до голосу людину, яка фактично працює і якої голос, почислений на рівні з іншими, буде в найліпшому разі голосом протесту або остороги, ніколи рішачим голосом! Таксамо неморально не признавати праці умового робітника, оскільки розміри його праці вимагають помічних сил. В одному і другому разі річю законодавства буде дбати про спинення визиску помічних сил, а ніяким способом не можна відмовити тут і там права називати фактичну працю — працею (трудом).

Яка-ж картина змальовується перед нашими очима при повисшому застереженню для критерія трудового робітника? Приходить до голосу всяка людина, яка працює в користь української нації й держави. Голоси псевдоодиноких громадян укладаються в систему рад для найнижшої одиниці села — громадська рада, далі волосна і повітова рада, далі рада землі або так звана краєва рада, і врешті остання; рада цілої держави, однаково чи буде то сойм, чи трудовий конгрес, чи з'їзд делегатів краєвих або повітових рад; в кожному разі буде це народне представництво, а його ухвали будуть виразом волі всього народу

В тій боротьбі поміж двома принципами: парламентаризмом і радянською системою, відбиваються, мов у зеркалі, змагання двох чинників за владу над Україною: антантських буржуазних кругів і московських советських. Україна, що стоїть вже третій рік в огні перехресних змагань цих двох чинників, попала й сама в боротьбу між собою за вислугування раз сьому раз тому союзникови. Якийсь панічний страх відчувається в одних, що радянська система не дозволить антанті признати України; у других, що парламентарна п'ятихвостка поведе війною на Україну советську Росію для заведення на ній влади советів. Хто зрозумів що до політичного визволення мусить наш народ іти самий, не надіючись на чужу підмогу, той тим легше зрозуміє, що форми правління народ наш не дасть собі накинута, а заведе таку, яка найбільш буде йому відповідати; заведе форму влади в якій до рішачого голосу прийде наша селянська маса.